זימנין דלא אניס וסברה דאניס ומיעגנא ויתבה ומשום פרוצות דאי אמרת לא ליהוי גיטא זימנין דאניס ואמרה לא אניס ואזלא ומינסבא ונמצא גט בטל ובניה ממזרים ומי איכא מידי דמדאורייתא לא להוי גט ומשום צנועות ומשום פרוצות שרינן אשת איש לעלמא אין [ה]כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש [ו]ואפקעינהו רבנן לקידושי מיניה אמר ליה רבינא לרב אשי תינח קדיש בכספא קדיש בביאה מאי איכא למימר שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות איכא דאמרי אמר רבא וכן לענין גיטין אלמא קסבר רבא יש אונס בגיטין מיתיבי הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש ומת בתוך שנים עשר חדש אינו גט מת הוא דאינו גט הא חלה הרי זה גט לעולם אימא לך חלה נמי אינו גט והיא גופה קמ"ל דאין גט לאחר מיתה הא תנא ליה רישא דלמא לאפוקי מדרבותינו ת"ש מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש ומת בתוך שנים עשר חדש הרי זה גט מאי לאו הוא הדין לחלה לא מת דוקא דלא ניחא ליה דתפול קמי יבם ת"ש מההוא דאמר להו אי לא אתינא מכאן ועד שלשים יום ליהוי גיטא אתא בסוף תלתין יומין ופסקיה מברא ואמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי ואמר שמואל לא שמיה מתיא אונסא דשכיח שאני דכיון דאיבעי ליה לאתנויי ולא אתני איהו הוא דאפסיד אנפשיה אמר רב שמואל בר יצחק לא שנו אלא מתקנת עזרא ואילך שאין בתי דינין קבועין אלא בשני ובחמישי אבל קודם תקנת עזרא שבתי דינין קבועין בכל יום אשה נשאת בכל יום קודם תקנת עזרא מאי דהוה הוה הכי קאמר [א]אי איכא בתי דינין דקבועין האידנא כקודם תקנת עזרא אשה נשאת בכל יום הא בעינן [י]שקדו דטריח ליה
מאי

זימנין דלא אניס. והוי גיטא: **וסברה.** דלמא אניס ולאו גט ותדאג להינשא: **ומינסבא.** וכשיבא ויאמר נאנסתי נמצא גט בטל ובניה מן האחרון ממזרים לפיכך אמרו יהא גט: **דמדאורייתא לא הוי גיטא.** שאלינו טענת אונס מן התורה שנאמר (דברים כב) ולנערה לא תעשה דבר: **כל המקדש.** כל המקדש אשה על דעת שהנהיגו חכמי ישראל בישראל הוא מקדשה שיהיו קיימין קידושין לפי דברי חכמים ויהיו בטילים לפי דברי חכמים על ידי גיטין שהכשירו חכמים: **ואפקעוה רבנן לקידושין.** כשיבא גט כזה אחריהם: **הינח.** למימר אפקעתא כדקדיש בכספא דנימא גט זה עוקר הקידושין ועושה מעות מתנה מעיקרן: **קדיש בביאה מאי.** אפקעתא מעיקרא איכא. בשלמא על ידי גט כשר אע"פ שהקידושין קיימים עד עכשיו גזירת הכתוב היא שהגט כורתו ומתיר איסורו מכאן ולהבא אבל זה שאינו גט מן התורה ואתה מכשירו מפני דעתו של זה שקידשה על דעת חכמים וביטלו על פי חכמים צריך אתה לומר שמעיקרן לא יהו קידושין ואי קדיש בביאה ואתה עוקר קידושין למפרע מה תהא על ביאתו: **שויוה רבנן לבעילתו.** למפרע על ידי גט שהוא מדבריהם בעילת זנות ויש בהן כח לעשות כן שהרי הוא תלה בהן. שמעתי כל רבותי מפרשים דקדיש בכספא דקידושי דרבנן נינהו ואי אפשר לומר כן חדא דגזירה שוה היא קיחה קיחה משדה עפרון (קידושין דף ב.) וכל הלמד מגזירה שוה כמו שכתוב מפורש הוא לכל דבר ועוד אי דרבנן נינהו היאך סוקלין על ידו ומביאין חולין לעזרה על שגגתן וסוף סוף כי קא מהניא שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות על כרחך צריך אתה לפרש כמו שפירשתי שהקידושין נעקרין מעיקרן ולא מכאן ולהבא. והמפרש לומר שויוה רבנן לכל מקדשי בביאה בעילת זנות טעות גמור הוא ובא להתיר אשת איש המתקדשת בביאה בלא גט מן הטעם הזה ולא מצינו זאת בהתלמוד: **וכן לענין גיטין.** אלפיכך קאי דטענינן טענת אונס בתנאי הגט להפקיעו: **שבתי דינין קבועין בכל יום.** כלומר שקביעות כל הימים שוה: **והא בעינן שקדו.** שיהא טורח בסעודה שלשה ימים: **דטריח ליה.** אם טרח לפני השבת ותיקן צרכי סעודה כונסה באחד בשבת או בשני בשבת:
מאי

וסברה דאנים. ומן הדין לית לן למיחש דלמא אניס הוא דרובן לא אניסי ולהכי קרי להו צנועות שמחמירים על עצמן אע"ג דמלי לאינסובי א] וגבי פרוצות לא גרסינן וסברה דלא אניס אלא ואמרה דלא אניס פי' אפילו כשילא הקול דאניס אמרה דלא אניס או אפילו כשתדע היא עצמה דאניס ואחרים לא ידעו ואם תאמר מת תוך י"ב חודש נמי יהא גט מהאי טעמא דזימנין דלא מת וסברה דמת ומיעגנא ויתבה ויש לומר דמיתה קלא אית לה: **אדעתא** דרבנן מקדש. לכן אומרים בשעת קידושין כדת משה וישראל: **ואפקעינהו** רבנן לקידושין מינה. בריש השולח (גיטין לג.) פירשתי: **תינח** דקדיש בכספא. דהפקר ב"ד היה הפקר והוו מעות מתנה וממילא יהו כל בעילותיו זנות קדיש בביאה מאי איכא למימר איך יפקיעו ביאה של קידושין ואפי' למ"ד בהאשה רבה (יבמות פט: ושם) דיש כח לחכמים לעקור דבר מן התורה הייני כגון דליכא עבירה כההיא דהאשה רבה דהדר לטיילא אבל היכא דאיכא עבירה דמקודשת היא בביאה מאי איכא למימר ומשני שויוה רבנן בעילותיו בעילת זנות ואין כאן קדושין[ג]: **איכא** דאמרי אמר רבא וכן לענין גיטין. פסק ר"ח כלישנא קמא דאין אונס בגיטין והביא ראיה מדקאמר סתמא הש"ס בריש השולח (גיטין לד. ושם) גבי ההוא דאמר אי לא נסיבנא עד תלתין יומין ליהוי גיטא כו' ואי משום אונס אין אונס בגיטין וכן נראה דאליבא דאיכא דאמרי הוו פירכי מכל הני דמייתי סייעתא ללישנא קמא ולא סמכינן אשינויי דחיקי וקשה לר"י דמסיק בפרק מי שאחזו (שם עג. ושם) דבין דאמר הרי זה גיטך אם מתי מחולי זה בין אם אמר אם לא אעמוד מחולי זה ונפל עליו הבית או נשכו נחש או אכלו ארי דלא הוי גט אלמא דיש אונס בגיטין וליכא למימר דהתם לא מטעם דיש אונס קאמר דלא הוי גט אלא משום דבין אם מתי מחולי זה בין אם לא אעמוד משמע שימות מחמת זה החולי וכשנפל עליו הבית או נשכו נחש אינו גט דאין זה מחולי זה דהא מוכח בהדיא התם דמטעם דיש אונס הוא גבי ההוא גברא דזבין ארעא לחבריה וקביל עליה כל אונסא דאיתיליד בה כו' אמר רבא אונס דלא שכיח הוא ומייתי רבא סייעתא מהא דאכלו ארי אינו גט אלמא אונס דלא שכיח יש טענת אונס לרבא והכא קאמר רבא גופיה בלישנא קמא שהוא עיקר דאין אונס אפילו באונס דלא שכיח כדמוכח הסוגיא ואור"י דג' ענייני אונס הן דאונס דלא שכיח כלל כההיא דמי שאחזו אפי' ללישנא קמא דרבא דהכא יש אונס דלא שייך התם לתקן משום צנועות ומשום פרוצות דלעולם לא סברי צנועות דנפל עליו הבית או שהכישו נחש כיון דלא שכיח כלל ומשום פרוצות נמי ליכא למיחש כיון דלא שכיח שיעשה כן ואונס דשכיח כגון ההיא דפסקיה מברא אפילו לאיכא דאמרי אין אונס דאיבעי ליה לאתנויי אבל אונס דשכיח ולא שכיח בהא פליגי תרי לישני דרבא והלכתא כלישנא קמא דרבא כדפירשנו: **שבתי** דינין קבועים בכל יום. וא"ת וכי תיקן עזרא שלא יהו בתי דינין קבועים בכל יום אלא בב' ובה' בלבד ועוד קשה דאמרינן בשבת (ד' קכט: ושם) מי שיש לו זכות אבות יקיז בב' ובה' וכי קודם תקנת עזרא לא היו מקיזין כל עיקר ואומר ר"ת דקודם תקנת עזרא לא היו קבועים בכל יום אלא כשהיו צריכין לשום דין היו יושבין בכל יום ויום ועזרא תיקן שיהיו קבועין בב' ובה' וכל הרוצה לדון יבא וידון והיו יכולין להקיז בכל יום קודם תקנת עזרא כיון שלא היו קבועים ור"י תירץ שלא היו קבועים תחלה אלא בעיר אחת ועזרא תיקן בכל עיר ועיר בב' ובה': **אשה** נשאת בכל יום. קשה לרשב"א אמאי נשאת בכל יום תהא כאלמנה ותינשא בה' ותיבעל בששי לפי שנאמר בו ברכה לאדם וי"ל דמשום ברכה לא היו קובעים יום כדפרישית לעיל ובאלמנה נמי לא קבעו שתיבעל בששי משום ברכה גרידא אלא משום שקדו שיהא שמח עמה ג' ימים כדאמר לקמן (דף ה.) ובתולה דלא שייך ההוא טעמא דליכא למימר משכים לאומנתו והולך לו לפי שיש בה שבעת ימי המשתה הלכך משום ברכה גרידא לא היו קובעים יום: **אי** איכא בתי דינין כו'. נראה לר"י דמכל מקום אין נשאת בשבת דהא אין דנין בשבת ועתה נוהגין לישא אף בששי משום דאין ב"ד קבועין ואם יש לו טענת בתולין יכול לקבול בשבת בפני שלשה כמו בשאר ימות השבוע ועוד לפירוש הקונטרס דוקא בימיהם קבעו יום הנישואין משום שעל ידי כך יתברר הדבר ויבואו עדים מתוך שמתאספים העם לב"ד ואין שייך לומר עכשיו כך:

ובשני

מסורת הש"ס

א) יבמות צ: קי. גיטין לג. עג. בבא בתרא מח:. ב) [לעיל ב. לקמן ה.]. ג) [ועי' תוס' ב"ב מח:].

◆

גליון הש"ס

גמ' ואפקעינהו רבנן. עי' תשובת רשב"א סי' אלף קסב:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תד"ה וסברה דאנים וכו' וגבי פרוצות ל"ג וכו'. עי' נדה יב ע"א תד"ה נטע וכו':

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פ"י מהל' אישות הל' טו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' סד סעי' ג:

◆

מוסף רש"י

כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש. תולה בדעת חכמים, דהא כדת משה וישראל קאמר (יבמות צ:) להיות קידושין חלין כדת משה וישראל שהנהיגו חכמי ישראל, והרי הם אמרו שיפקעו כל קידושין שבישראל על ידי גט כזה, הלכך פקעי, שעל מנת כן קידשה (גיטין לג.). **תינח דקדיש בכספא** איכא למימר אפקעינהו לקידושין בגטו דדבריהן ואמרו ליהוי מעות למפרע מתנה, וממילא פקעו שהרי כשקידש על מנת כן קידש (שם. ובעי"ן יבמות צ: וקי:). או: דהפקר ב"ד הפקר גבי ממון וכאילו קידשה בגזל ובחמס דמית, דלא הוו קידושין (רשב"ם ב"ב מח:). **קדיש בביאה מאי איכא למימר.** מאי אפקעתא איכא למימר, האי ביאה מאי שויוה (יבמות צ:) דקיימא לן בקידושין (ד.) מכי יקח איש אשה ובעלה, דאשה מתקדשת נמי בביאה, מאי אפקעתא איכא למימר בהאי ביאה (גיטין לג.). **שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות.** למפרע על ידי גט זה, דאפקעו הם קידושין מינה, ויש בהן כח לכך, שהרי כשקידש על מנהג תוך דהם קידש (גיטין לג.) כיון דכדעתא דרבנן תלה ורבנן אמור דכי יהיב לה גט כי האי תבטל ביאה דמיהוי בעילת זנות. ולהא דאמרי תינח קדיש בכספא, דקידושי כסף דרבנן, קדיש בביאה דקידושין דמדאורייתא נינהו מאי איכא למימר, וטעות גדול הוא בידם, דקידושי כסף דאורייתא נינהו ומגזרה שוה דקיחה קיחה משדה עפרון גמר לה במסכת קידושין (ב.) וג"ש כפיני גמורה וכל י"ג מדות, ואי קידושי כסף מדרבנן מי קטלינן נפשא עלייהו, דבעל ארוסה בסקילה, ועוד מאי פירכא דשני שויוה רבנן כו', הא קשיא ליה היכי מצו רבנן לאפקועי מידי דאורייתא ומשני ליה שויוה רבנן, הא נמי אפקעתא היא (יבמות צ: ובעי"ן באריכה גיטין לג. ורשב"ם ב"ב מח:).